

Dansk Ride Forbunds Ryttermærker

Fagplan – Ryttermærke – voltigering

Indhold

Grundbøger	2
Emner i Ryttermærke voltigering	3
Tema 1: Sikkerhed	4
Tema 2: Hestens biologi	5
Tema 3: Omgang med heste	11
Tema 4: Ridning og voltigering	15
Tema 5: Hestehold og hestens læring	21

Grundbøger

Ryttermærke voltigering tager udgangspunkt i følgende grundbøger:

- "Sikkerhed for hest og rytter" (SHR) af Jan Ladewig
- "Rytter og hest – Bind 1" (RH1) fra forlaget Wiegaarden
- "Hestehold - en grundbog (HH) af Jørgen Falck-Rønne, Egon Fræhr og Eric Clausen udgivet af Videnscenter for Landbrug

Emner i Ryttermærke voltigering

<u>Ryttermærke - voltigering</u>				
Tema 1: Sikkerhed	Tema 2: Hestens biologi	Tema 3: Omgang med heste	Tema 4: Ridning	Tema 5: Hestehold og hestens læring
<p>1 emne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rytterens reaktion i nødsituationer 	<p>10 emner</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hestens instinkter - Hestens sanser - Hestens ydre betegnelser del 1 - Hestens naturlige flokstruktur - Forståelse for hestens natur - Hestens adfærd - Pasning af hesten - Hestens farver og aftegn - Hestens alder og køn - Hestens behåring - Hestens ydre betegnelser del 2 	<p>4 emner</p> <ul style="list-style-type: none"> - Håndtering af hest i stalden - Føre en hest i grimen - Styre en hest fra jorden - Strigling 	<p>6 emner</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hestens udstyr under ridning - Regler for ridning - Ridning - Brug af pisk - Hestens udstyr: trense - Hestens udstyr: bebeskyttelse 	<p>3 emner</p> <ul style="list-style-type: none"> - Smitterisiko og karantæne - Tandkontrol - Metoder til indlæring

Tema 1: Sikkerhed

Tema 1: Sikkerhed		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Rytterens reaktion i nødsituationer	<p>Eleven skal kunne redegøre for, hvordan man reagerer ved farlige situationer, herunder personskader, løbske heste og brand.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven med egne ord kan forklare:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - at egen sikkerhed kommer først, og derefter andre personers sikkerhed, når der opstår en farlig situation. Menneskers sikkerhed kommer altid før hestens. - at der skal tilkaldes hjælp, særligt hvis en rytter er livløs. - at man kun må flytte på en livløs person, hvis det er for at redde deres liv, da man ved flytningen kan forværre skaden - og at dette skal ske med hjælp fra en voksen, hvis du er barn. - at det er ofte nødvendigt at observere en rytter, der er faldet af hesten, i et stykke tid, inden rytteren sættes op på hesten igen. Lad rytteren sidde under opsyn - gerne med et tæppe over sig. - at der ikke skal løbes/rides efter en løbsk hest, da den og andre heste i nærheden vil øge tempoet pga. flugtinstittet. - kan give eksempler på, hvordan man kan bevare roen hos sig selv og ens hest under farlige situationer. - at man aldrig må stille sig foran en løbende hest for at stoppe den. 	<p>Praktisk:</p> <p>Snak om reglerne i klubben, hvornår man må være der uden en voksen, hvem der er ansvarlig, hvor man kan finde hjælp.</p> <p>Tal om brandregler, førstehjælpkasse, brandslukkere mm.</p> <p>Gå eventuelt en tur på klubbens område og snak om sikkerheden.</p> <p>Baggrundslitteratur:</p> <p>SHR: Kapitel 5</p>

Tema 2: Hestens biologi

Tema 2: Hestens biologi		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Hestens instinkter	<p>Eleven skal have kendskab til, hvordan nedenstående instinkter kan have betydning for hestens adfærd.</p> <p><i>Flok:</i></p> <p><u>Resultat er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - at heste er udprægede flokdyr, som kun føler sig trygge, når de er sammen med artsfæller. Det er derfor ikke hestevelværd at holde en hest alene i længere tid. Det betyder, at hesten ikke bryder sig om at være den eneste hest tilbage i ridehuset, i stalden eller på folden. - at en hest, som er alene eller bange, kan finde på at løbe hen til andre heste. <p><i>Flugt:</i></p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - at hvis hesten bliver forskrækket over f.eks. pludselige bevægelser, lyde eller flagrende ting, kan den reagere med at flygte. Det er fordi, at heste i naturen er byttedyr, og derfor overlever ved at løbe hurtigt væk, hvis de opdager noget, der måske kunne være et rovdyr. 	<p>Praktisk:</p> <p>Tal om hestens instinkter i det daglige - både stalden og under ridning.</p> <p>Spørg ind til, hvilket instinkt, man skal tage hensyn til i forskellige dagligdagssituationer – f.eks. hvis en hest springer til siden for en plastikpose, så spørg efterfølgende eleven, hvad der var for et instinkt, der fik hesten til at springe til siden.</p> <p>Baggrundslitteratur:</p> <p>SHR: Kapitel 2</p> <p>RH1: Kapitel 1.1</p>

<p>Hestens sanser</p>	<p>Eleven skal kunne beskrive hestens sanser samt deres indflydelse på dens opførsel i stalden.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - at hestens synsfelt næsten går hele vejen rundt, men at den har en blind vinkel, der hvor rytteren typisk nærmer sig hesten bagfra. - at hesten har lettere ved at få øje på ting, der bevæger sig, end ting der står/ligger stille. - at heste kan høre lyde, som vi ikke kan høre, samt at dens ører kan bevæge sig hver for sig næsten hele vejen rundt, og at den derfor kan lytte i flere retninger på en gang. - at hestes lugtesans er lige så veludviklet som f.eks. hundens, og at en ukendt lugt kan skræmme en hest lige så meget som synet af noget ukendt. - at hestens smagssans er veludviklet, og at hesten f.eks. kan sortere i foderet, hvis der er noget, der smager anderledes, end det plejer. - at hesten, ligesom mennesker, har nerver i huden over hele kroppen: - derfor kan den føle en flue overalt på huden, selv gennem hårlaget, og sitre med musklerne, der hvor insektet sidder, så insektet flytter sig. 	<p>Praktisk:</p> <p>Tal om situationer, hvor hestene er blevet bange for noget, som vi ikke selv kunne se/høre.</p> <p>Vis en tegning af hestens synsfelt - hvad mon det betyder, at hesten har en blind vinkel bag halen?</p> <p>Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 2</p>
<p>Hestens ydre betegnelser del 1</p>	<p>Eleven skal kunne udpege og benævne betegnelserne på hestens ydre. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan udpege og benævne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - øre, øje, pande, næseryg, næsebor og mule. - hove, koder og piber på både for og bagben, forknæ, has og bagknæ. bringe, hals, mankam, mankestykke, ryg, lænd og kryds. 	<p>Praktisk:</p> <p>Lad eleverne gå sammen to og to, og lad dem udpege stederne på f.eks. en plakat med en hest, en legetøjshest eller. lign for hinanden. Gør gerne brug af Øvelsesark til Ryttermærke 1, på rideforbund.dk.</p> <p>Udpeg stederne på en rolig hest sammen med eleverne.</p> <p>Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 4</p>

<p>Forståelse for hestens natur</p>	<p>Eleven skal kunne forklare hestens signaler, samt hvordan instinkterne kommer til udtryk i hestens opførsel.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - beskrive de signaler, heste udsender for at true andre heste eller for at vise, de er venligt stemt. - forklare, at en hest advarer med en bide- eller sparketrussel, inden den bider eller sparker en anden hest (eller menneske). - beskrive, hvordan en bide- og sparketrussel ser ud, og hvordan eleven skal reagere. . - forklare, at ingen træning eller tilvænning kan fjerne hestens instinkter, og at selv rolige, veltrænede og velopdragne heste kan blive bange og vise flugtdadfærd. - beskrive almindelige ting og situationer, som skræmmer de fleste heste. - forklare, at heste kan stejle, bukke, springe til siden, dreje rundt og løbe løbsk, når de skræmmes. - forklare, at håndtering af en aggressiv hest kræver erfaring, og at det er bedre at holde sig fra en aggressiv hest, hvis man ikke har den erfaring. - forklare farerne ved at lade heste hilse på hinanden, når der er mennesker i nærheden. <p>forklare, at en hesteflok på fold får tilfredsstillet deres sociale behov på folden, og derfor ikke har brug for at hilse på hinanden på staldgangen og under ridning.</p>	<p>Praktisk:</p> <p>Lad eleverne studere heste i flok på folden.</p> <p>Tal om situationer, hvor hestene har reageret som beskrevet.</p> <p>Eventuelt kan man vise en video af heste i flok.</p> <p>Baggrundslitteratur:</p> <p>SHR: Kapitel 2</p>
<p>Hestens adfærd</p>	<p>Eleven skal med egne ord kunne forklare både vildhestens og tamhestens adfærd. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - forklare, at både vildhestens og tamhestens adfærd som udgangspunkt styres af de samme instinkter, men at tamhesten i modsætning til vildhesten gennem århundreder er opdrættet til at skulle kunne anvendes af mennesker til ridning og som arbejdsheste, og at mennesker derfor stiller særlige krav til tamhestens adfærd. - fortælle, hvad hestens flok-, flugt-, foder- og formeringsinstinkt betyder for vores omgang med tamhesten samt give eksempler på dette. <p>beskrive, at vildhestens flokstruktur og vildhesteflokkens hierarki er en tilpasning til livet på stepperne.</p>	<p>Praktisk:</p> <p>Tal om, hvilke krav vi stiller til hestens adfærd ved f.eks. ridning.</p> <p>Tal med eleverne om elevskolehestenes forskellige instinkter.</p>

<p>Pasning af hesten</p>	<p>Eleverne skal kunne varetage lidt mere end den daglige strigling og skal nu næsten være klar til et dagligt ansvar for hesten.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - forklare, at brug af hovfedt/hovolie kan være en del af hovplejen. - forklare, at heste, der går meget ude, ikke skal strigles hver dag, da man så fjerner det støv og fedt, der beskytter dem mod vejret. - forklare, at øjenkroge, næsebor og mulen rengøres efter behov. - nævne, at en våd hest kan blive forkølet af at stå i træk. - at godbidder, der ikke gives i krybben, skal gives på flad hånd med samlede fingre, for at undgå, at hesten bider i fingrene. - nævne, at det at give en hest en godbid, mens andre heste ser det, skaber uro og aggression blandt hestene. Hvis hestene er løse (f.eks. i løsdrift eller på fold), kan de begynde at slås med hinanden over godbidderne, hvilket kan være farligt for rytteren. - Eleven skal kunne vurdere hestens almene sundhedstilstand for at sikre, at hesten er klar til brug. Herunder: <ul style="list-style-type: none"> - at hesten har rene og tørre næsebor. - at hesten har rene og åbne øjne. - at hesten har spist sit foder op (dvs. at krybben er tom). - at hestens vandkop virker og er ren (hvis der er en vandspand, skal det sikres, at denne er ren og fyldt op med vand). - at hesten er fri for sår og skrammer (sikres typisk under striglingen). <p>at eleven ved, hvem der skal kontaktes, hvis der er tvivl om hesten er klar til brug.</p>	<p>Praktisk:</p> <p>Medbring hovfedt og forklar, hvordan det bruges.</p> <p>Vis, hvordan man vasker hesten, renser øjenkroge, næsebor og mulen.</p> <p>Tag en rolig hest ud på staldgangen, og gennemgå den almene sundhedstilstand sammen med eleverne. Hvem skal man kontakte, hvis der er noget galt?</p> <p>Få evt. en dyrlæge til at holde foredrag, evt. til en klubaften.</p> <p>Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2</p>
---------------------------------	--	--

Hestens alder og køn	<p>Eleven skal kunne navngive og forklare de forskellige betegnelser for heste. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - at en hanhest kaldes en hingst. - at en kastreret hingst kaldes en vallak. - at en hunhest kaldes en hoppe. - at selvom hesten er født på en bestemt dato (ofte i foråret/sommeren), så er dens officielle fødselsdag altid den 1. januar. - at en hest kaldes et føl, det år den bliver født. - at en hest kaldes en plag, når den er 1-3 år. - at en hest kaldes en unghest, når den er i 4-5 år. <p>at en hest er voksen, når den fylder 6 år.</p>	<p>Praktisk: Hvor gamle er hestene i stalden? Er der mon nogen føl, plage eller ungheste? Vallakker? Hopper? Måske en hingst?</p> <p>Hvorfor har alle "fødselsdag" den 1. januar?</p> <p>Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 4</p>
Hestens behåring del 2	<p>Eleven skal kunne beskrive funktionen af hestens forskellige hårvækster. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan beskrive:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - at hestens hår på mulen og over øjnene hedder følehår eller mulehår, og at disse hår, i lighed med andre dyrs knurhår, hjælper hesten til at orientere sig om sine omgivelser. Disse hår må aldrig klippes. - at en pandelok beskytter hestens øjne mod fluer og andre insekter og derfor ikke bør klippes. - at hårene i hestens ører beskytter mod fluer og andre insekter, og at man derfor kun må klippe de hår, der stritter ud af ørerne. - øjenvipper beskytter øjnene mod insekter, støv og væske og må derfor aldrig klippes. <p>halen er med til at beskytte endetarmens åbning, og at man skal sikre, at der ikke kommer hårstrå ind i åbningen, som kan genere.</p>	<p>Praktisk: Snak om soignering.</p> <p>Hvorfor og hvor klipper vi hesten? Hvor skal vi passe på?</p> <p>Hvad kan vi ødelægge for hesten?</p> <p>Baggrundslitteratur: -</p>

Hestens ydre betegnelser del 2	Eleven skal kunne udpege og benævne betegnelserne på hestens ydre. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan udpege og benævne:</u> - kindkam, overlæbe, underlæbe, hagegrube, mundvig og laderne (Bag hestens fortænder finder man "laderne", som er det sted i munden, hvor hesten ikke har tænder) på hestens hoved. kronrand, balle, kodeled på både forben og bagben samt albue, skulder og hoftehjørne.	Praktisk: Udpeg stederne på en rolig hest eller en legetøjshest. Benyt evt. øvelsesark på rideforbund.dk. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 4
---------------------------------------	--	--

Tema 3: Omgang med heste

Tema 3: Omgang med heste		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Håndtering af hest i stalden	<p>Eleven skal på en sikker og hensynsfuld måde kunne håndtere hesten i stalden og på opbindingspladsen.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - at man skal fange hestens opmærksomhed, inden man går hen til den. - at heste, der står og døser, kan blive forskrækkede og sparke voldsomt ud, hvis man nærmer sig dem uden at advare dem. - at heste, der står i halvåbne bokse/med åbne vinduer, kan bide ud efter både mennesker og heste, der går forbi på staldgangen. - at der er situationer, hvor det ikke er nok at føre hesten med grime og træktov, og at hesten da skal føres i trense eller specialgrime. Dette kan f.eks. være i situationer udendørs, ved uro i stalden eller på en stævneplads. - at hesten aldrig må bindes i trensen. - at når hesten skal sættes ind i boksen igen, skal rytteren følge hesten helt ind i boksen og vende hesten rundt, inden den slippes. <p>viser hensyn til andre heste og mennesker og kan håndtere hesten under strigling</p>	<p>Praktisk:</p> <p>Gå gennem stalden og kig på hestene sammen med eleverne. Sover hestene, er de opmærksomme på jer, og hvordan er deres humør?</p> <p>Snak om korrekt håndtering af hesten i den daglig omgang, og kommenter når gode eksempler dukker op i forbindelse med klargøring.</p> <p>Vis og øv, hvordan man sætter en hest ind i boksen.</p> <p>Vis og øv, hvordan man går forbi en hest på staldgangen.</p>

<p>Føre en hest i grimen</p>	<p>Eleven skal kunne beskrive, hvordan en hest føres i grime samt forklare vigtigheden af at benytte et træktov.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ved, at man skal gå på siden af hestens hals og holder i træktovet 20-30 cm fra hestens hoved. - ved, at man bruger den ledige hånd til at holde enden af træktovet uden at vikle enden rundt om hånden, hvis ikke træktovet holdes dobbelt. - holder hesten på en halv til en hel armlængdes afstand. - <u>kan forklare:</u> <ul style="list-style-type: none"> - at man altid skal have et træktov i grimen, når man trækker med hesten, fordi man ellers kan hænge fast i grimen. - at træktovet giver ekstra hold på hesten. <p>at træktovet skal benyttes til at føre eller at lede hesten med, ikke til at trække den med.</p>	<p>Praktisk: Vis, hvordan man fører hesten i grime og træktov og lad eleverne prøve.</p> <p>Forklar, at træktovet er elevens forlængede arm.</p> <p>Baggrundslitteratur:</p> <p>SHR: Kapitel 8 RH1: Kapitel 1.9</p>
-------------------------------------	--	---

<p>Styre en hest fra jorden</p>	<p>Eleven skal kunne beskrive samt demonstrere, hvordan man får en hest til at standse, stå stille samt dreje til højre og venstre.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - standse hesten ved at trække bagud i tøjler eller træktov, og følge hesten indtil den stopper helt op (dvs. ikke bare stoppe pludseligt). - dreje hesten i begge retninger uden at blive trådt på, ved at lede hesten med den frie hånd (hånden holdes op foran hestens øje), hvis hestens vendes væk fra en selv, og at der skal være en armslængde mellem hestens ben og rytterens fødder, når den vendes foran rytteren. - beskrive, at det er mest sikkert at vende hesten væk fra én selv, da det mindsker sandsynligheden for at blive trådt på. - beskrive, at når man vender hesten mod sig selv, er det vigtigt at lave så blød en vending som mulig. - beskrive situationer, hvor vendinger mod sig selv kan være nødvendige, f.eks. ved håndtering i stalden eller når man er hjælper på et begynderhold ved ridning. <p>beskrive, at en vending af hesten mod sig selv altid skal skyldes en beslutning om, at det i den konkrete situation ikke er hensigtsmæssigt at vende hesten væk fra sig selv. Dette på grund af pladsmangel, eller fordi rytteren ellers kan bringe sig selv i større fare, f.eks. ved at komme i klemme mellem hesten og barrieren.</p>	<p>Praktisk:</p> <p>Vis og øv på at vende hesten 180°.</p> <p>Forklar, at man helst vender hesten væk fra sig selv for ikke at blive trådt over tæerne.</p> <p>Vis og øv, hvordan man standser hesten, og hvordan man trækker den frem igen.</p> <p>Øv eventuelt at stoppe op og gå frem igen, samt at trække hesten, ved at lade eleverne "trække hesten varm" i begyndelsen af rideundervisningen.</p> <p>Baggrundslitteratur:</p> <p>SHR: Kapitel 8 RH1: Kapitel 1.9</p>
--	---	---

<p>Strigling</p>	<p>Eleven skal kunne forklare, hvorfor hesten strigles, samt demonstrere strigling og vedligehold af striglerne.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - forklare, at når hesten er på stald, overtager mennesket en del af hestens pelspleje, hvorfor det er nødvendigt jævnligt at strigle hesten. - forklare, at en hest skal være ren i sadel- og gjordleje for at undgå sår og skader under ridning, og at den derfor altid skal strigles disse steder inden ridning. - kan nævne hvilke slags strigler, der hører til et standardudstyr, samt hvordan og hvorfor de anvendes. - vise, hvordan man rengør hestens hovskæg, man, pandelok og hale, samt forklare, hvor man kan klippe hesten. - forklare, at ved hyppig brug af børste i man, pandelok og hale, knækker mange hår af og "ødelægges". - forklare, hvordan man rengør forskellige strigler. - vurdere, om hesten har et glat og skinnende hårlag uden skader. - forklare, at en hest altid skal være bundet under strigling. <p>Eleven skal kunne forklare, hvordan man kan undersøge, om en strigle er hård eller blød, samt hvornår og hvor disse bruges.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vurdere om en børste er hård eller blød ved f.eks. at børste dennes knoer. - vise, at hestens knogler ligger lige under huden nogle steder på hestens krop, mens de er beskyttet af muskler og fedt andre steder på hestens krop. - forklare, at dér hvor hestens knogler ligger lige under huden, skal hårde strigler bruges med forsigtighed. - forklare hvilke strigler, der er gode til at fjerne mudder, løse hår, sved og støv. <p>vise, hvordan man anvender gummistriglen/gnubberen eller lign. i cirkelbevægelser, samt at man med de efterfølgende strigler børster i hårenes retning.</p>	<p>Praktisk:</p> <p>Vis og øv strigling, når hestene klargøres til den praktiske rideundervisning.</p> <p>Lad eleverne se forskellige slags strigler, og tal om dem enkeltvis. Er de hårde? Er de bløde? Hvor kan de bruges? Hvilke fordele har de forskellige strigler? Og hvordan rengøres de?</p> <p>Snak om, hvordan man skal børste pandelok, man og hale, og lad eleverne prøve.</p> <p>Baggrundslitteratur:</p> <p>SHR: Kapitel 8 RH1: Kapitel 1.9</p>
-------------------------	--	---

Tema 4: Ridning og voltigering

Tema 4: Ridning og voltigering		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Hestens udstyr under ridning	<p>Eleven skal kende til samt kunne udpege dele på hestens udstyr.</p> <p><i>Sadel:</i></p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan udpege nedenstående benævnelser:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Forsvidsel. - Bagsvidsel. - Sæde. - Sadelpude. - Sadelkammer. - Sadelklap. - Lille sadelklap. - Knæpude. - Gjordstropper. - Gjord. - Stigbøjle. - Stigrem. - Stigremslås. <p><u>Eleven skal derudover kunne forklare:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hvorfor sadlen skal hænge sammen, og at alle syninger skal være intakte på både sadel, gjord og stigremme. - at sadlen skal passe både til hestens ryg og rytterens krop. - at stigremslåsen skal virke, eller at den i modsat fald skal være åbnet op. - at bredden af en stigbøjle skal passe til bredden af rytterens sko/støvle, samt fordelen ved sikkerhedsbøjler. - at længden af stigremmen skal tilpasses rytteren. - at der bør benyttes sikkerhedsstigbøjler, der åbner, hvis rytteren falder af. - at sadlens underlag skal være rent og passe til sadlens størrelse. - at der findes gjorde af forskellig type, længde og materiale. 	<p>Praktisk:</p> <p>Forklar benævnelserne på en sadel. Medbring både dressur-, spring- og kombisadel.</p> <p>Lad eleverne øve parvis.</p> <p>Vis eleverne de forskellige typer næsebånd og tal om, hvornår de bruges.</p> <p>Hvilke næsebånd går staldens heste med?</p> <p>Benyt evt. øvelsesark på rideforbund.dk.</p> <p>Baggrundslitteratur:</p> <p>RH1: Kapitel 1.8</p>

- funktionen af en halerem, samt hvorfor denne ved opsadling skal påsættes efter gjorden er spændt, samt at den ved afsadling tages af, inden gjorden spændes op

Trense:

Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan udpege nedenstående benævnelser:

- Nakkestykke.
- Pandebånd.
- Kæberem.
- Kindstykker.
- Tøjler.
- Bid.
- Bidring.
- Genkende følgende fire næsebåndstyper:
  - Hannoveransk.
  - Engelsk.
  - Kombineret (inkl. hagerem).
  - Krydsnæsebånd.

Eleven skal derudover kunne forklare:

- hvorfor alle syninger og alle trensens dele skal være intakte, samt at alle spænder skal være funktionsdygtige.
- at bid, trense og næsebånd skal være rengjort inden det pålægges hesten.
- at trensens størrelse skal passe til hesten.

<p>Regler for ridning</p>	<p>Eleven skal kunne beskrive grundreglerne for ridning på en bane sammen med andre ryttere.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstrere og beskrive, hvorfor man skal advare evt. ryttere i ridehallen, inden man åbner døren til ridehallen og/eller træder ind på selve ridebanen. - nævne, at man bør sidde op og af, midt i en af cirkelvolterne, hvis der er andre på banen og der ikke er andre regler på stedet. - forklare, at der skal være en hestelængde mellem hestene, så hestene ikke kan ramme andre heste eller ryttere, hvis de sparker. Det samme gælder, når man rider forbi en anden hest. - beskrive, at man som udgangspunkt rider på samme volte som de andre ryttere, medmindre der gælder andre regler lokalt. - nævne, at underviseren eller "den ældste/mest erfarne" rytter bestemmer, hvornår man skifter volte, hvis der ikke er et signal, som angiver volteskift. - forklare, at man som hovedregel ikke longerer, når der er andre ryttere på ridebanen. - fortælle, at der ofte er lokale regler for, hvor på banen man rider i skridt, laver parader samt rider øvelser. <p>nævne, at man ikke bruger mobiltelefonen (taler/skriver/sms'er), har høretelefoner med musik i eller har samtaler med headset under ridning, da dette fjerner opmærksomheden fra hesten og omgivelserne.</p>	<p>Praktisk:</p> <p>Snak med eleverne om, hvad der kan ske, hvis man glemmer at sige, at man åbner porten. Lad eleverne fortælle om deres egne oplevelser.</p> <p>Gennemgå de lokale regler for ridning i hal og på bane. Snak om, hvorfor det er vigtigt, at alle overholder reglerne.</p> <p>Snak med eleverne om faren ved at have f.eks. en urolig unghest i longe, mens der er urutinerede ryttere på banen.</p> <p>Tag fat i situationer i det praktiske, hvor reglerne enten bliver eller ikke bliver overholdt.</p> <p>Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 9 og 10</p>
----------------------------------	---	--

<p>Ridning</p>	<p>Eleven skal kunne demonstrere ridning i trav og galop samt vise overgange og voltefigurer.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstrere letridning på rigtig diagonal uden at hænge i tøjlen. - demonstrere at skifte diagonalen korrekt ved volteskift under letridning. - holde hænderne korrekt og i ro, i skridt, trav og galop. - lave overgange fra trav til skridt samt skridt til stilstand, ved at: <ul style="list-style-type: none"> - sidde tungt i sadlen. - stå imod med lårene og samtidig trække let i tøjlen. - lave overgang fra stilstand til skridt samt skridt til trav ved at trykke med schenklerne lige bag ved jorden. - forklare og/eller demonstrere at lave et galopanspring fra trav på hovslaget. - demonstrere at følge hestens bevægelser i galop. - ride følgende voltefigurer i trav: <ul style="list-style-type: none"> - volte tilbage. - slangegang 2 buer. - slangelinjer. <p>12-15 meter volter.</p> <p>Eleven skal kunne angive, at skridt er en 4-taktet bevægelse, at trav er en 2-taktet bevægelse og galop en 3-taktet bevægelse.</p>	<p>Praktisk:</p> <p>Praktisk træning i ridetimen.</p> <p>Øv de forskellige voltefigurer, ved evt. at sætte kegler op eller lægge bomme ud, der kan rides imellem.</p> <p>Tegn eventuelt voltefigurerne på en tavle.</p> <p>Benyt evt. øvelsesark på rideforbund.dk.</p> <p>Baggrundslitteratur:</p> <p>RH1: Kapitel 2.2 SHR: Kapitel 9</p>
-----------------------	--	--

Brug af pisk	<p>Eleven skal kunne forklare samt demonstrere, hvordan man rider korrekt med pisk.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - at en pisk skal bruges til at forstærke de øvrige indvirkninger (tryk fra træktov, tøjler eller schenkler). - at pisken er et hjælpemiddel og ikke et redskab til at straffe hesten. - at pisken aldrig må bruges til at straffe en hest. - at man aldrig må slå hårdere med en pisk, end at man kan slå på sig selv, uden at det gør ondt. - at pisken heller ikke skal benytte til leg, til at slå mennesker med eller til at få heste til at løbe på fold, i longe eller i ridehal. - at en eventuel rem på en pisk, af sikkerhedsmæssige årsager, ikke må benyttes og derfor bør fjernes. 	<p>Praktisk:</p> <p>Øv på at holde og bruge pisk korrekt i rideundervisningen.</p> <p>Vis forskellige piske, og tal om fordele og ulemper ved de forskellige typer.</p> <p>Baggrundslitteratur:</p> <p>SHR: Kapitel 1 RH1: Kapitel 2.3</p>
Hestens udstyr - trense	<p>Eleven skal kunne demonstrere, hvordan en trense tilpasses og samles.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - forklare, at fordelene ved at trække en hest i trense med tøjlen ud over halsen er, at håndterbarheden af en urolig hest øges. - demonstrere, hvordan en trense samles korrekt. - demonstrere, hvordan en trense tilpasses en hest: <ul style="list-style-type: none"> - pandebåndet må ikke kunne trække nakkestykket frem og genere hestens ører. - kindstykkerne må ikke være strammere, end at der lige dannes to rynker i mundvigen. - kæberemmen skal kunne spændes, så man kan holde en knyttet næve på højkant under hestens hoved. - næsebåndet skal spændes så løst, at der kan være 1,5 cm (cirka to fingre) under næsebåndet øverst på næseryggen. - forklare, hvad funktionen af et bid er. - forklare, at et bid skal passe hesten i størrelsen. Det må ikke være så stort, at det kan bevæge sig ud til siden af hestens mund, eller så lille, at det klemmer hestens mundvig/læber. - forklare, at et tyndt bid er skarpere i hestens mund, og derfor kræver en rolig hånd og god kontrol over håndbevægelserne. - forklare, at et tykt bid er mindre skarpt i hestens mund, men til gengæld kan være ubehageligt for hesten at have i munden, da det fylder mere end et tyndt bid. - forklare, at det er en individuel vurdering, hvilket bid der passer bedst til hest og rytter. 	<p>Praktisk:</p> <p>Tal med eleverne om, hvornår det er mest praktisk at have tøjlen over hestens hals (korte afstande, uøvede ryttere, der ikke skal holde fast i en urolig hest), og hvornår det er en fordel at tage tøjlen ud over halsen.</p> <p>Vis, hvordan en trense samles, og lad eleverne øve sig parvis.</p> <p>Læg en trense på en hest og vis, hvordan den skal tilpasses. Lad eleverne kontrollere egen trense i forbindelse med ridetimen.</p> <p>Benyt evt. øvelsesark på rideforbund.dk</p> <p>Baggrundslitteratur:</p> <p>RH1: Kapitel 1.8</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - udpege disse typer af bid: <ul style="list-style-type: none"> - todelt og tredelt bid. - muffebid. - stangbid. - pessoa-bid (treringsbid). <p>Eleven skal have kendskab til, at der findes andre typer af hovedtøj og bid. F.eks. Micklem, PS of Sweden, kandar, hackamore andre bidløse typer samt cordeo.</p>	
Hestens udstyr - benbeskyttelse	<p>Eleven skal kunne forklare brugen af forskellige typer af benbeskyttelse og demonstrere tilpasning og pålægning af disse.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere tilpasningen af:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - gamacher. - klokker. <p>bandager inkl. bandageunderlag.</p> <p>Herunder skal rytteren vide, at:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gamacher ofte er lavet af plastik eller læder, og beskytter mod slag. - bløde gamacher af f.eks. neopren, fleece, stof eller gummi kun beskytter mod slag i mindre grad, og primært virker som bandager. - bandager oftest benyttes ved dressur eller longering, mens gamacher benyttes i alle discipliner. - der er forskel på, hvilke typer benbeskyttelse, der er tilladt i forskellige discipliner under konkurrencer. 	<p>Praktisk: Vis og forklar brugen af forskellige former for benbeskyttelse. Lad eleverne prøve at lægge klokker, gamacher og bandager på hesten, og snak om tilpasningen af disse.</p> <p>Hvad er fordele og ulemper ved de forskellige slags typer af benbeskyttelse?</p> <p>Benyt evt. øvelsesark på rideforbund.dk</p> <p>Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 1.8</p>

Tema 5: Hestehold og hestens læring

Tema 5: Hestehold og hestens læring		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Smitterisiko og karantæne	<p>Eleven skal kunne forklare, at der er høj risiko for smitte af sygdomme mellem heste, og hvordan rytterens adfærd har betydning for dette.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - at mange hestesygdomme ikke kun overføres fra hest til hest, men også via indirekte kontakt, eksempelvis fra menneskers tøj og sko, berøring af flere heste samt hestens udstyr og staldredskaber. - at hvis der er sygdom i en stald, bør man undgå at komme i denne stald. - at bakterier og virus ofte overføres via vores hænder, og at man derfor skal undgå berøring af fremmede heste ved f.eks. stævner og dyrskuer. - at hvis der er smitsomme sygdomme i en stald, bør stalden sættes i karantæne i samråd med dyrlægen. - heste fra stalde med smitsomme sygdomme ikke må deltage i aktiviteter under Dansk Ride Forbund. 	<p>Praktisk:</p> <p>Fortæl og lad eleverne berette om sygdomstilfælde, hvor der har været risiko for smitte.</p> <p>Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2</p>

Tandkontrol	<p>Eleven skal kunne forklare, at heste bør tilses med en tandundersøgelse en gang om året, eller oftere ved behov. Derudover skal eleven kunne beskrive symptomerne på tandproblemer.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - at hesten ikke slider ens på sine tænder, hvorfor der kan opstå tandspidser og kroge ved kindtænderne som forårsager sår i munden. - at hvis hesten ikke æder op, æder langsomt, spilder foderet eller har mange hele kerner i gødningen, kan det være tegn på tandproblemer.	<p>Praktisk:</p> <p>Lad eleverne overvære en tandraspning, hvis det er muligt.</p> <p>Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2</p>
--------------------	--	--

<p>Metoder til indlæring</p>	<p>Eleven skal have kendskab til forskellige indlæringstyper samt evne til at vurdere, hvornår brugen af de forskellige indlæringstyper er hensigtsmæssige. Eleven skal vide, at alt indlæring skal foretages af en erfaren rytter eller med vejledning af en sådan.</p> <p><u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan beskrive følgende om hestens indlæring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - at hestens indlæring overordnet set sker ved, at hesten lærer at forstå sammenhængen mellem to forskellige ting/signaler. Dette kaldes også indlæring gennem association eller operant betingning. - at hvis hesten skal lære at forbinde to forskellige ting med hinanden, er det afgørende, at disse sker samtidig eller lige efter hinanden. - at der højst må gå et par sekunder imellem signaler/tingene, for ellers kan hesten ikke forstå forbindelsen. - at det, at give belønning eller straf i rette øjeblik kaldes timing. - at hesten også lærer af sig selv, både i naturen og i stalden, f.eks.: <ul style="list-style-type: none"> - at drikke af vandkop. - at undgå et stødhegn. - at spise græs. - at en førerhoppe kan blive sur og sparke ud, hvis en anden hest kommer for tæt på. <p>Derudover skal eleven have viden, om det vi lærer hesten, ved at få den til at forbinde to forskellige ting med hinanden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - have viden om, at vi som ryttere benytter os af forskellige indlæringsstrategier, hvor vi forstærker hestens forståelse af sammenhængen mellem to forskellige ting/signaler. - have kendskab til nedenstående tabel: 	<p>Praktisk: Vis eleverne eksempler på hvordan de forskellige metoder benyttes i hverdagen og den daglige ridning.</p> <p>Brug eksempler på de metoder, der ikke kan demonstreres. Læg vægt på timing, så eleverne bliver bekendt med begrebet og kan benytte det i omgangen.</p> <p>Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 4</p>
-------------------------------------	--	---

	Positiv forstærkning	Negativ forstærkning
Ros	Vi tilføjer noget, hesten gerne vil have - f.eks. en godbid, hvis hesten står stille under opsidning.	Vi fjerner et ubehag, f.eks. trykket fra en schenkel efter et galopanspring.
Straf	Vi tilføjer en straf - f.eks. et slag med flad hånd, hvis hesten bider efter rytteren.	Denne type af indlæring anvendes ikke til træning af heste. Man vælger i stedet at ignorere den uønskede adfærd - f.eks. hvis hesten skraber med forbenet for at få en gulerod.

Eleven skal have viden om andre strategier for indlæring:

Gradvis tilvænning:

- Ved gradvis tilvænning prøver man at hjælpe hesten til at udføre noget, den umiddelbart synes er svært eller farligt, ved gradvis at gøre opgaven sværere. F.eks. tilvænning ift. at gå i en trailer, til at stå i et vandspilto og få vasket ben eller tilvænning i at blive ryttervant. Under den gradvise tilvænning anvender man ros, der både er positiv og negativt forstærket, men aldrig straf.
- Positivt forstærket ros: Hesten får en gulerod første gang den sætter et ben på trailerens rampe.
- Negativt forstærket ros: Når hesten stopper med at bakke væk fra traileren, gives der efter på træktovet.

Flooding:

- Flooding er en de-sensivering af hestens reaktion overfor en situation, den ikke bryder sig om.

- De-sensivering sker ved, at man bliver ved med at udsætte hesten for den ubehagelige ting, indtil hesten opgiver at gøre modstand og accepterer situationen.
- Denne indlæringsmetode er ikke nødvendigvis den mest hensigtsmæssige, men kan være nødvendig i nogle situationer, f.eks. hvis man skal give heste en sprøjte i munden med medicin.

Overskygning:

- Overskygning er, når vi erstatter hestens naturlige adfærd med noget andet. F.eks. så har heste ofte meget travlt med at løbe afsted, når man lukker dem på fold. For at undgå, at hesten styrter ukontrolleret ud på folden med fare for det menneske, der trækker den, kan man lære hesten, at den skal stå stille og vente på en godbid, inden den bliver sluppet løs. I dette tilfælde kommer hestens lyst til en godbid til at overskygge hestens lyst til at styrte ud på folden.